

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Mk 9, 33 – 41

Text: L 11, 14 – 23 *Jednou vyháněl Ježíš zlého ducha z němého člověka. Když ten duch vyšel, němý promluvil. Zástupy se divily. Někteří z nich však řekli: "Démony vyhání ve jménu Belzebuba, knížete démonů." Jiní ho chtěli podrobit zkoušce; žádali od něho znamení z nebe. Protože znal jejich myšlenky, řekl jim: "Každé království vnitřně rozdělené pustne a dům za domem padá. Je-li i satan v sobě rozděven, jak bude moci obstát jeho království? Říkáte přece, že vyháním démony ve jménu Belzebuba. Jestliže já vyháním démony ve jménu Belzebuba, ve jménu koho je vyhánějí vaši žáci? Proto budou oni vašimi soudci. Jestliže však vyháním démony prstem Božím, pak už vás zastihlo Boží království. Strěží-li silný muž v plné zbroji svůj palác, jeho majetek je v bezpečí. Napadne-li ho však někdo silnější a přemůže ho, vezme mu všechnu jeho zbroj, na kterou spoléhal, a kořist rozdělí. Kdo není se mnou, je proti mně; kdo se mnou neshromažďuje, rozptyluje.*

Dnešní perikopa na tuto neděli není příběhem o uzdravení, byť by se to na první poslech zdálo. Lékař Lukáš odbude celé uzdravení němého člověka jedním jediným veršem. „Jednou vyháněl Ježíš zlého ducha z němého člověka. Když ten duch vyšel, němý promluvil. Zástupy se divily.“ To je celé. Lukáš to zmíní jen letmo, protože o tom vlastně psát nechce. Chce psát o něčem jiném. On se zabývá reakcemi lidí na Ježíšův čin. Tak to bývá. Něco se stane, někdo je uzdraven, uvěří, prožije obrácení k Bohu, je osvobozen ze své svázanosti, tedy zakusí třeba i zvláštním způsobem setkání s Ježíšem, a má z toho pochopitelně radost. Ale ty vášnivé diskuse, jaké to někdy vyvolá, to je až neuvěřitelné. To, co se tu událo, není to náhodou od Zlého? A následují dlouhé debaty o tom, jestli to je dobré nebo to není dobré, je to správné, není to správné? A úplně se pomíjí fakt, že tu bylo pomozeno člověku. To ale ty pochybovače v tuto chvíli nezajímá. Oni mají strach, jestli tu nevzniká něco nezdravého, jestli v tom není převlečený ďábel, který se pokouší k nám dostat. Pochopitelně i my smíme sdílet jejich obavy. Každý, komu trochu leží na srdci společenství věřících, musí být neustále na stráži, aby nedošlo k nějakému uchýlení z pravé cesty. K takové ostražitosti nás ostatně samo Písmo nabádá dost často. Proto chápeme, že takto uvažovali i někteří v tom divícím se zástupu.

Divit se lze různě. Někdo se diví obdivně, nekriticky obdivuje nevidaný div a žasne nad ním. Jiný se tomu naopak diví, podivuje se nad tím, zdá se mu to divné, podezřelé, a zůstává kritickým divákem. Tedy i v tom našem zástupu čteme o těch, kteří si zachovali kritický pohled. Ale i ti se dělili na různé typy. Jedni si o podivném Ježíšově činu udělali rychlý úsudek: „Démony vyhání ve jménu Belzebuba, knížete démonů.“ Nebudeme se teď pouštět do starověké démonologie, kde zlo je personifikováno do osoby satana. Pro tuto chvíli nám postačí vědomí, že zlo existuje a působí, ať už ho nazveme Belzebulem, Hitlerem či jakkoliv jinak. Jen pozor na rychlé soudy. Proto jsou v příběhu ještě jiní, kteří to celé chtějí podrobit zkoušce. Celé si to ověřit, aby věděli, čemu věřit a čemu nevěřit. A tak žádali znamení z nebe. Přemýšleli a říkali si: „Kdybychom tak měli nevyvratitelný důkaz, že to, co se stalo, pochází skutečně od Boha.“ Takový postoj nám je sympatický. Důvěřuj, ale prověřuj. A nemusíme se nijak svými pochybnostmi tajit. Bůh stejně zná naše myšlenky, tak jako Ježíš znal myšlenky lidí v zástupu. Ale myšlenky, to jsou i motivy a příčiny toho, co říkáme. Náš kritický pohled na něco, čemu se divíme, může mít různou příčinu. Můžeme o něčem pochybovat, protože se chceme dobrat skutečné pravdy. To jsou pozitivní pochybnosti, které nás posouvají kupředu. Takové pochybnosti jsou projevem zdravé víry. Ale pak jsou pochybnosti, které nás naopak v našem pohybu kupředu blokují. Pochybnosti, kterými se projevuje absence víry. Ježíš označuje takto pochybující za malověrné. Přemýšlejme, jakého druhu jsou myšlenky těch, kteří obvinili Ježíše ze spolku s ďáblem.

Mám za to, že dotyční lidé, a pravděpodobně šlo o zbožné farizeje, by ve skutečnosti nepokládali vymítání démonů za dílo ďáblovo. Vždyť, jak víme, i jejich žáci se pokoušeli o totéž. Ten problém byl jinde. Oni prostě nechtěli přijmout Ježíše. A tak bylo zcela lhostejné, co Ježíš dělal. Kdyby dělal cokoli, vždycky by to pro ně bylo argumentem proti jeho božství. Když někoho nemám rád, když někoho a priori odmítám, tak je najednou všechno argumentem proti němu. Kdo chce psa bít, hůl si vždycky najde. Kdyby např. Ježíš neuzdravoval a nevymítal démony, opět by řekli, že není od Boha, protože neuzdravuje. A jestliže Ježíš uzdravoval, pak prostě řekli, že to činí z moci ďáblovy. Tedy z nečistých, zisťných pohnutek. Farizeové ale ve skutečnosti neřešili problém z čí moci se tak děje, ale jak si zdůvodnit a ospravedlnit svoji nevíru v Ježíše. Právě tento problém text vynáší na světlo. Nikoliv otázku, zda se vymítání děje mocí Boží nebo ďáblovou.

Ježíšova odpověď na jejich obvinění byla věcná a rozumná. Ježíš logicky a přesvědčivě vysvětluje, že pochybnosti o zdroji jeho moci nejsou na místě. Říká: „Každé království vnitřně rozdělené pustne a dům za domem padá. Je-li i satan v sobě rozdvojen, jak bude moci obstát jeho království? Říkáte přece, že vyháním demony ve jménu Belzebula.“ Jinými slovy, má-li satan někoho v moci, nebude mít zájem na tom, aby byl takový člověk z jeho područí vysvobozen. A Ježíš přece toho němého člověka z jeho spoutanosti osvobodil. To pak znamená, že se tu prolamuje mezi nás nikoliv satan, ale království Boží.

A slyšíme tu také podobenství: „Střeží-li silný muž v plné zbroji svůj palác, jeho majetek je v bezpečí. Napadne-li ho však někdo silnější a přemůže ho, vezme mu všechnu jeho zbroj, na kterou spoléhal, a kořist rozdělí.“ Satan si skutečně ty své ovečky střeží jako oko v hlavě. Běda, kdyby chtěl někdo od něj přeběhnout na Boží stranu. Pak satan nasadí všechny páky, všechny své mocné zbraně a prostředky, aby takového člověka přilákal zpět. Ale je tu ještě někdo silnější. Ten může satana přemoci, vzít mu jeho zbraně, a zvítězit. A nikdo nemůže být silnější než jedině sám Bůh. Je-li tedy satan odzbrojován, pak tu jistě zasáhnul Pán Bůh.

Už nevím, kdo pronesl větu, snad Luther, že je potřeba sebrat satanovi jeho zbraně, a použít je proti němu. Satan je chytrý a ví moc dobře, jaké zbraně jsou účinné. Např. peníze, tlak přátel či veřejného mínění, mocným nástrojem je hudba, masmédia atd. A našim úkolem není bojovat proti těm zbraním, ale proti satanovi. A jeho zbraně mu smíme v boji ukořistit, sebrat mu jeho zbroj, na kterou spoléhal a bojovat s ní proti němu. Tak např. je známo, že Čeští Bratři v 16. století sbírali po putykách hospodské písničky, předělávali je na křesťanské, a my je dnes máme v evangelickém zpěvníku a zpíváme je v kostele. Třeba ta „Kristus, příklad pokory“ nebo „Aj, jak jsou milí tvoji příbytkové.“ Představte si to – zpíváme tu hospodské písničky k Boží oslavě! I dnes se proto může někdo ozvat a říci, že to je od zlého. Ale většina věcí není sama o sobě zlá. Záleží na jejich použití. Pro koho a proti komu je používáme.

Nakonec Ježíš celou otázku radikálně vyhrocuje až k osobnímu rozhodnutí. Otázka zní: Na čí straně bojuješ ty? Proti komu a pro koho jsi ty? Podle Ježíše nelze zůstat nestranný. Nelze totiž nebojovat. „Kdo není se mnou, je automaticky proti mně; a kdo se mnou neshromažďuje, rozptyluje“, říká Ježíš.

To neznamená, že máme-li bojovat všichni na jedné straně, že máme také všichni dělat totéž a užívat stejných zbraní. Jsou různé metody boje proti moci zla. Jinak bojují lékaři proti zákeřným nemocem, jinak bojují různé charity proti chudobě, jinak bojují misionáři proti nevíře, jinak bojují různí kazatelé proti duchovní lhostejnosti, jinak katecheti proti náboženské negramotnosti, a každý z vás zase třeba ještě jinak. I v Ježíšově době byli lidé, kteří různým způsobem bojovali proti Zlému. Nedělali to všichni stejným způsobem. Ne všichni chodili jen tam, kam chodilo s Ježíšem dvanáct učedníků, a přesto bojovali proti ďáblu v Ježíšově jménu. Ježíš mluví např. o žácích farizeů, kteří také v Božím jménu vyháněli demony. Učedníci jednou viděli takového člověka, ale nechodil s nimi, a tak mu v tom bránili. Ale Ježíš jim řekl: „Nebraňte mu! Žádný, kdo učiní mocný čin v mém jménu, nebude mi hned na to zlořečit. Kdo není proti nám, je pro nás.“ Tímto výrokem je třeba z druhé strany doplnit do jakési komplementární dvojice to, co jsme slyšeli ve čtení: „Kdo není se mnou, je proti mně; a kdo se mnou neshromažďuje, rozptyluje.“ Záleží tedy na tom, zda bojujeme na straně Ježíše proti satanu, nebo na straně satanově proti Ježíši. Důležitý je ten směr boje. S Ježíšem nebo proti němu. A tak nakonec nám opravdu zůstává už jen ta otázka, kterou si musíme osobně klást každý den znova: V čích službách jsem já a na čí straně bojuji?

Modlitba: *Vyzpytuj mne, Bože silný, a poznej srdce mé; zkus mne, a poznej myšlení má. A popatř, chodím-liť já cestou odpornou tobě, a veď mne cestou věčnou. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane, tvé slovo přemáhá všechno zlé. V Ježíši Kristu jsme to poznali. Proto tě prosíme: Dej, ať všechen tvůj lid je naplněn tvou láskou. Svým slovem vyučuj církev, vyzbrojuj její služebníky, přiváděj k jednotě, veď k službě smíření; ať tvé slovo zní i tam, kde ho dosud neznají nebo se mu brání. Prosíme za ty, kteří jsou spoutáni zlem a trpí. Prosíme i za všechny, kdo trpí jejich vinou. Svým slovem milosti buď s osamělými, ztracenými, s těmi, kdo prožívají úzkost a strach, s těmi, kteří ztratili všechnu naději, s lidmi bez domova, s dětmi bez rodičů. Prosíme za náš sbor. Dej, ať tvé slovo i v nás přemáhá všechno zlé. Skloň se k dětem v našich rodinách, buď i s těmi, které se nerydaly po tvé cestě. Stůj při rodičích, kteří tě věrně dosvědčují svým dětem, i při těch, kteří se před nimi za tebe stydí. Posiluj presbytery a spolupracovníky. Prosíme tě za všechny, kteří dnes s námi nejsou, protože jsou nemocní nebo jsou v práci. Navrať ty, kteří tu nejsou proto, že už zapomněli. Také prosíme za ty, kterým jsme ublížili, i za ty, kteří tu nejsou, poněvadž jsme je pohoršili. Pane, k tobě se obracíme, protože ty jsi zvítězil nad Zlým. V tobě skládáme všechnu svou naději. Amen.*